FRANCKESCHE
STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

Communia utrisque iudicij tam familiae &c. Rubr.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

offerēdo idē prætium, ſi alter nō vult retractare ꝓ ſe: nec offerre. ſed vult ius ſuum retractā di alteri cedere: an hoc poſsit? & de terminat ꝙ nō: ꝙ videtur debere intelligi quando alteri penitus extraneo, non propinquo: nec vicino. ꝙ ceſſat ratio ſtatim in illo & adde ꝙ no. in ſimili in l. ij. infra de reſcin. ve. & ꝙ ibi per Bal. in ſi. antepen. col. & in addi. Spe. de emptio, & ven. §. nunc dicēdum. in vi. addi. mag. circa fin. Non ſunt alia.

1 *Diuiſio ſi non poteſt probari per inſtrumentum, nec per teſtes, ſed poteſt probari q. per longum tempus illi qui habebant bona communia poſſederunt ea pro diuiſo, an ex hoc præſumatur & probetur diuiſio?*

2 *Ex poſſeſſione rei per longum tempus, an præſumatur emptio?*

LEX. IIII.

1 SI maior. †Diuiſio facta inter fratres debet haberi rata: licet non interuenerit ſcriptura. niſi bñficio reſtitutionis reſcindatur. Item nō diuiſa debēt diuidi: & ꝙ in hoc iudicio debet haberi rō culpæ: & etiā fructuum per alterum ex ſocijs perceptorum. h. d. In tex. ibi. [ſta nti finitis cōuenit.] ſubaudi etiam ſi in aliquo fuerit ſoror tua læſa. poſtq̄ enim erat maior, nō poterat petere reſtitutionē. aliàs ſecus. vt ſequitur: & hoc niſi dolo tuo, vel niſi enormiter eſſet læſa, puta vltra dimimidiam iuſtæ æſtimationis. vt infra titu. j. l. iij. In tex ibi. [præſes prouinciæ æſtimabit.] quia ſi erat modica læſio, non concedet reſtōnē. vt ff. de reſti. in integ. l. ſcio. ſi nō modica, ſi non enormis. vel interuenit dolus. ſecus. vt dixi. In tex. ibi. [diuiſionē fieri prouidebit.] No. ꝙ licet iſtud iudicium communi diuidundo ſit ſemel intentatum pro vna re, poteſt poſtea intentari pro alia. non ſic in iudicio fa. er. ꝙ eſt vniuerſale: quia ſi ſemel fuerit intentatum. licet non omnes res fuerint diuiſæ: pro illis tamen amplius non intentatur: ꝙ dic vt plenè no. in l. j. s. tit. j.

2 †Quærit gl. notabiliter de duobus primò. quid ſi nō poteſt probari diuiſio per inſtrumētū, nec per teſtes, ſed bone poteſt ꝓbari q. per lōgū tēpus illi qui habebant bona cōia poſſederunt ea ꝓ diuiſo: qa vnus poſſedit aliquas res ſolus, alter aliàs res. & onera ꝓ diuiſo ſubierūt: an ex hoc præſumat & ꝓbet diuiſio ſi allegeẗ: & q diuiſerint illo modo? glo. ſingul'r dicit ꝙ ſic: ꝓ qua bñ facit. l. ſi filius. s. de peti. hęre. & l. q in aliena. §. j. ff. de acqui. hęre. Dicit Bal. hoc eſſe verū ſi portiōaliter poſſederunt: ita ꝙ inter iſtas res æqualitas. vel propriè: vt in fi. huius. l. ſed ſi eſſet inæqualitas: q̄a res quas ego poſſedi valebāt lōgè plus quā illæ quas tu poſſe diſti nō prǽſumereẗ illa diuiſio: & ſic poſſes petere ꝙ diuidātur æqualiter ꝑ finē huius. l.

3 † Itē quærit gl. qd in dño, ſi poſſediſti rē meā lōgo tēpore me ſciēte & patiente. nunc volo agere rei vēdi. tu dicis illā rē à me emiſſe, & nō probas aliter quā ex dicta poſ. & ſciētia & patientia mea: an iſta vēditio per hoc ꝓbeẗ? gl. tenet q ſic. Doc. tenent cōtrariū: quia ꝙ dictū eſt in præcedenti q̄ōne procedit ꝓpter modicū prǽiudiciū ꝙ reſultat ex præſumpta diuiſione ſi æqualiter poſſederūt: ſed hoc eſſet magnū præiudiciū: ſi per iſtū modū perderē dominiū. & ſic ſcientia & patiētia mea nec operaẗ conſenſum, nec præſumptionem tituli aliàs rarò habet locū. l. nullo. s. de rei. vē. nec ob. l. cū de in rē verſo. ff. de vſu ris. vbi etiā in his q̄ ſunt magni ꝑiudicij præſumiẗ titulus cā allegata ex diuturna prǽſtatione. quia aliud eſt ſcire & pati. aliud nihil facere aliud per decennium ſoluere. quia plus ſibi imputatur quod dic vt plenè no. per d. l. cum de in rem verſo.

1 *Eccleſia ſi habet rem communem cum priuato, an poſsit priuatus prouocare ad diuiſionem, & quid ſi habeat rem communem cum alia eccleſia?*

LEX. V.

1 IN communione. † No gl. quę ponit caſus in quibus qs cōpellitur ꝑſeuerare cōmunione. Dicit Bal. ꝙ inquantū loquitur de minore, ꝙ non poſsit prouocare ad diuiſionem: procedit. niſi ex iuxta cā. vt ſi habebat ſocium rixoſum: cū quo expediebat potius diuidere. quam in communione perſiſtere facit. ff. pro ſocio. l. ſi conuenerit.

2 † Item inquantum loquitur de eccleſia, procedit quandò eccleſia haberet rem communem cum priuato: quia priuatus poteſt eam prouocare: ſed ſi haberet rem communem cum alia eccleſia. ne perpetuo habeāt perſiſtere in cōione. quælibet earū poteſt alteram prouocare arg. eius ꝙ habetur in l. niſi finita. de iure. & ratio diſtra. Non ſunt alia.

Communia utriuſque iudicij tam familiæ &c. *Rubr.*

1 *Vt illi qui prohibentur alienare, poterit alter alteri alienare partem ſuam.*

3 *Statutum quod uicinus uel conſors poſsit retractare infra annum uenditionem factam per uicinum uel conſortē ipſo non requiſito, an poterit etiam retractare permutationem?*

4 *Nullum ſimile eſt idem.*

Quòd permutatio ſit nomen generale, & quòd uideatur interuenire in quolibet contractu.

Permutatio eſt contractus innominatus, & quod ſimilis ſit emptioni.

5 *Tria in quibus diuiſio habet ſimilitudinem cum contractu emptionis, & duo in quibus differt remiſsiuè.*

6 *Diuiſio præbet cauſam uſucapiendi.*

LEX I.

1 DIuiſionem. †Per iſtam legem videtur ꝙ illi qui prohibentur alienare ſeu vendere, non poſsint etiam inter ſe diuidere. vt ſi ſint plures emphyteutę vnius rei, vel feudatarij. contrarium tamen eſt verū per l. Iubemus poſt prin. s. de ſac. ſan. eccle. ibi. ſed ea prædia diuidere quidem &c. & no. in l. cum hi. §. ſi vni. ff. de tranſac. Item

2 † alter alteri poteſt alienare partem ſuam. quia prohibitio eſt de alienando in extraneos. non autem inter ſe. arg. j. de fideicom. l. voluntas. de lega. iij. l. pater. §. quindecim. & in c. j. de aliena. feudi. pat. & extra de iure patro. c. ex inſinuatione.

3 † Itē glo. quæ eſt hic. dum dicit quòd permutatio eſt ſimilis emptioni, videtur ꝙ ſi ſtatutum dicit ꝙ vicinus, vel cōſors poſsit retractare infra annum venditionē factā per vicinū, vel conſortē ipſo non requiſito, quod poterit retractare etiā permutationē. Contrariū tamen ſeruatur in quibuſdā locis: quia nō eſt eadē ratio retractandi. q̄a vēditio fit pro pecunia habēda quā quilibet pōt ſoluere. ideo debuit requiri vicinus, vel cōſors eius, cuius pecunia tātū valebat, quātū pecunia extranei: ſed permutatio fit ꝓ habēda alia ſpecie, quā quilibet ſoluere nō poterat: ſed ille tantū qui erat dñs illius. Vnde nō videtur imputandū permutanti ſi non requiſiuit vicinum, vel conſortē, qui nō erat dñs illius rei, ſicut dicimus in donatione: quā facere pōt prohibitus vēdere: quia non fit pro habēda pecunia: ſed ꝓpter affectionē quam quis habet ad donatariū, & non ad aliū, ſecundū opi. glo. & no. in l. iij. j. de iure emphy. & vide hic quod no. in addi. Spe. ti. de emp. & vē. ver. nūc dicendū reſtat, ante fi.

4 † Inq̄ntū aūt glo. hic dicit ꝙ diuiſio eſt ſimilis per

a mutationi.[a] nō congruè loquitur. quia nullū ſimile eſt idē. vt no. in l. quod nerua. ff. depoſiti. & tamē diuiſio eſt vera permutatio: quia permutatur portio vnius cū portione alterius. nā cū in quolibet ceſpite terræ quilibet habet partē pro indiuiſo, quæ nō pōt ad oculū demōſtrari: vt l. Meuius. §. duobus. de leg. ij. diuidimus iſtud prǽdium. neceſſariū eſt dicere ꝙ in parte quę tibi obuenit, vnā partē habeas iure tuo à te. alterā habeas à me. & ſic ecōuerſo. vnde portio quā habes à me, permutaẗ cū portiōe quā habes à te. Itē permutatio nō eſt emptio: ſed ſibi ſimilis. quia permutaẗ vna ſpecies cū altera ſicut in emptione permutaẗ ſpecies cū pecunia. Et eodē mō in quolibet cōtractu videẗ interuenire quædam permutatio. ideo nomē eſt gñale. & per cōſequens permutatio ꝓpriè ſumpta quæ eſt de ſpecie ad ſpeciē, nō eſt cōtractus nominatus: ſed innominatus. quia nō habet nomen ſpeciale: ſed gñale. vt no. j. de rerū permu. ſuper rub.

5 † Itē no. ex glo. tria in quibus diuiſio habet ſimilitudinē cū cōtractu emptionis. & duo in quibus differt. & ſic iſta ſimilitudo non eſt per omnia: vnde leue eſt argumentum à ſimili. quia raro reperitur aliquid omnino ſimile. vt etiam no. in l. fi. s. de inof. do.

6 † No. ex glo. ꝙ diuiſio præbet cauſam vſucapiēdi ideo ſi tu & ego diuidimus inter nos prædium alienum tanquā noſtrū bonafi. iſta diuiſio cuilibet noſtrū prębet titulum: ratione cuius quilibet poteſt pręſcribere partem ſuam longo tempore. Sed contra. nam in parte mihi obueniente vna pars traditur mihi tanquam mea, altera tanquam tua. & ecōuerſo. illa ergo pars quæ mihi obuenit tanquam mea, non videtur quòd poſsit per me præſcribi. quia non traditur mihi animo transferendi dominium, cū putetur eſſe mea. & ideo ſi eſſet tua, & eam trades mihi tanquam meam, non transferes dominium: vt l. iij. §. ſubtilius. ff. de condi. ob cauſam. ergo ſi non eſt tua, ſed aliena, & eam tradis mihi vt meam, non das cauſam vſucapiendi: quia vbi tradens non transfert dominium ſi eſt dominus, nō transfert vſucapiendi conditionem ſi non eſt dominus. vt l. clauibus. ff. de contrahen. emp. & econuerſo portio quæ euenit tibi

[a] Similis permutationi. Adde ꝙ nec in totū ſimilis eidē ſit: q̄ñ alias eſſet idē. ſicut nec emptiōi etiā vt habeẗ in pricipio hui⁹ l. ſed aliqua ex pte tm̄. vñ vtriſq; cōmuniter cōuenit. vt i caſib⁹ enumeratis in gl. ff. hic ſup v'bo placuit. q̄ñ aſs peculiares differētias hñt, vt ex ſingulo. diſtictis titul. colligi poterit.

a ¶ Quia lata die feriata. Adde Sali.in l. ſi (vt proponis) in j. not. C. quomodo & quando iudex. Spec. in titu.de ſen.in §.iuxta verſicu. Item quod eſt nulla.

tanquam tua,nō videt quod poſſit per te præ
ſcribi:licet illa quæ euenit tanquā mea poſ
ſit. quia in illa trāsferre dominium ſi eſſem
dominus. ſi ergo dimidia tantū iſtius præ
dij poterit præſcribi,non altera.videt verū
in diuiſione extraiudiciali : ſed in iudiciali
quæ fit per iudicem,ſecus.quia per authori
tatem ſententiæ ſi es condemnatus ad reſtitutionem rei tanquā
meæ,& tradis,ſi nō eſt mea,ſed tua,transferes dominium.& nō
habet locū ille.§.ſubtilius:vt no.in l.Pomponius. §. qui iuſſu. ff.
de acqui.poſ.& inſti.de iudi.§.ſi.eo modo ſi non eſt tua,ſed alie
na transfertur vſucapiendi.condi. De iſto articulo tangitur hic
plenè per Cy.& Bal.Non ſunt alia.

2 ☞ Sentētia nulla approbata à ptibus,ualet iure cōtractus ſeu pacti, & an oriat actio?
3 Sentētia ſi eſt nulla,quia lata die feriata ob neceſſitatē hominū,& partes ipſam approbauerūt,an per hoc recōualeſcat,ut ualeat iure ſentētiæ,ac ſi eſſet lata die feriata?

LEX II.

1 ETiam.†Sententia nulla poteſt de cōſenſu partiū
approbari.ad hoc allegatur. nō tamen per
2 hoc† quod valeat tanquam ſententia:quia quó ad iſtum
valorem conſenſus partium nihil operatur. cum ſen
tentia valeat iure publico,à quo recipit fomentum.non autē iu
re priuato.vt no.in l.ſi diuerſa.ſ.de tranſ.valebit ergo iure cōtra
ctus,ſeu pacti.vt no.ſ.qui pro ſua iuriſ.l.j. Et ideo ſi quęritur an
oriat actio,debet diſtingui an interuenerit ſtipulatio,& orit:an
ſimplex pactum , & non oritur : ſed bene oritur exceptio ei qui
eſt in poſſeſſione:vt l.iuriſgentium.§.igitur nuda.ff.de pactis.&
tamen ſi valeret iure ſentētiæ oriretur indiſtinctè actio in factū:
vel iudicati. In tex.ibi.[arbitrum].i.iudicem delegatū. puta cū
eſſemus laici,impetraui iudicem delegatum ab ēpo.vel cum eſ
ſemus clerici impetraui à iudice ſeculari. vnde ſicut delegās nō
habebat iuriſdictionē inter nos , ita nec delegatus. & ſic diuiſio
facta per eum qui habet vim ſentētiæ nonvaluit vt ſ.de peda.iu
di.l.j.cū fuit executioni mādata, & cuilibet fuit tradita pars ſua:
ſi poſtea diuiſionem prædictam communi conſenſu approbaui
mus:ſi tu poſtea velles retractare diuiſionē , & petere quod ite
rum diuidatur,haberem exceptionem pacti:ſi non fuit peruen
tum ad traditionem,& egovellem agere vt mihi tradatur portio
quę mihi obuenit,non poſſem agere ſi non interuenit ſtipulatio:
vt l.diuiſionis placitum.ff.de pac.& j.co.l.ſi inter vos: cū ibi no.
ſed ſi ſententia valeret iure ſententiæ , bene poſſem agere ex ea.
3 vt ſ.dixi.†Sed quæro hic.Ponamus quod ſentētia ſit nulla ex eo quia
a lata die feriata ob neceſſitatem hominū, & partes ipſam appro
bauerunt:vtrum per hoc reconualeſcat vt valeat iure ſententię,
ac ſi eſſet lata die non feriata?videtur quod ſic:quia iſtum defectum
& cauſam nullitatis potuiſſemus à principio tollere cōmuni cō
ſenſu,renunciando ferijs:vt l.j.ff.de ferijs.ergo ex poſtfacto rati
ficando reconualeſcit.argu.ff.de iudi.l.licet.cōtrarium determi
nant doc.ſ.Cy.& alij.ſ.de arbi.l.cū antea.in ſi.quia iſte defectus
& cauſa nullitatis prouenit ex iure publico,quod mandat vt tē
pore feriato nō procedatur.& licet permittat ius publicum quod par
tes poſſint huic renunciare à principio,non tamē permittit ſi nō
renunciauerunt,quod poſſint facere vt ſententia quę erat nulla
iure publico recōualeſcat conſenſu priuato,nō ſic quando iudi
cium non eſt nullū iure publico , licet mihi qui non conſenſi nō
præiudicet. nā tunc quó ad hoc eſt in pendenti:licet ex ſe nō va
leat:& ideo ſecuta ratihabitione non dico quod reconualeſcat,cùm
de ſe valeret:ſed tollitur ſuſpēſio: & perinde eſt ac ſi à principio
cōſenſiſſet:& ita loquitur.l.licet.ff.de iudi.vt cum aliquis nomi
ne meo tanquam procurator cum nō eſſet, litigauit tecū. nā va
let proceſſus quó ad præiudicium eius. non quó ad meum. ſed
eſt in pendenti quouſque ratificem : ſed ſententia lata die fèriata
eſt ipſo iure nulla.& non in pendenti.

2 ☞ In diuiſione quæ dicatur enormis læſio?
3 Reſciſio propter læſionem ultra dimidiam iuſti prætij, non ſolùm habet locum in cōtractu emptionis & uenditionis,ſed etiam in omnibus contractibus bonæfidei ſecundū qualitates eorum quinimò etiam in ſtricti iuris aliter tamen,& aliter.
4 Si partes diuidunt per breuia,& ex poſtfacto apparet enormis læſio : poteſt læſus implorare iudicis officium,uel condictionem ex iſta l.ut iterum fiat æqua diuiſio. Quid ſi non interueniſſet dolus,nec tanta læſio?

LEX III.

1 MAioribus.†Diuiſio facta etiam inter maiores,ſi in
teruenit dolus,vel enormis læſio,debet
2 reſcindi.h.d.†Et diceretur enormis , quando alter ipſorum eſſet
læſus vltra dimidiā iuſtæ ęſtima.vt ſi mihi fuit ęſtimata vna res
quæ valebat.c.& tibi altera quæ valebat cc.vel clx.tanquam va
lens c.& non vltra nam hic etiā ſum enormiter læſus:& poſſum
petere quod reſcindatur,niſi per te probetur quod de hoc habebam no
titiam.argu.j.eo.l.ſi fratres.& no.in l.ij.j.de reſcin.ven.vbi doct.
tenent quòd illa l. non habeat locum quando venditor ſciebat
verumvalorem rei.& tamen paſſus eſt ſe decipi.vltra dimidiam
iuſti pretij : in dubio quando eſt tanta læſio, præſumitur potius
ignorantia quàm ſcientia.iuxta no.per Cyn.poſt Pe.eo. titulo.l.
quiſquis:licet quando non tanta , ſecus. quia quilibet præſumi
tur habere notitiam de facultatibus ſuis. argu. in illa l. quiſquis.
3 & nota.in authen.ſed cum teſtator.j.ad l.falci.per Cyn.† Et alle
gatur iſta l.quod illa l.ij.de reſcindē.vendi.non ſolùm habet locum
in contractu emptio.& vendi. ſed etiam in omnibus contracti
bus bonæfidei ſecundùm qualitates eorum : quinimò etiam in
ſtricti iuris:aliter tamen & aliter. vt no. in l. ſi quis cum aliter.ff.
4 de verbo.obligatio.Et dicit Bal.per hanc l.†quòd ſi partes diui
dunt per breuia.& ex poſtfacto apparet enormis læſio,poteſt læ
ſus implorare iudicis officium,vel condictionem ex iſta l.vt ite
rum fiat æqua diuiſio:ſed ſi non interueniret dolus,nec tanta læ
ſio,ſed aliqualis,non deberet reſcindi:ſi partes eſſent maiores
xv.annis.ſed ſi altera pars eſſet minor,poſſet petere reſtitutionē
in integrum.vt ſuprà titulo.j.l.penulti.in princip.

2 ☞ Res empta à tutore de pecunia pupilli , eſt pupilli:licet tutor nomine ſuo pro[prio] emerit,ſi uerò de pecunia communi,erit communis,priuilegio minoris ætatis.
3 Res empta de pecunia communi,ad hoc ut ſit propria ementis, & non communis, quæ debeant tria concurrere.
4 Cùm unus de fratribus habentibus bona communia emit aliquas res, & ſit dubium quo nomine uideatur emiſſe an proprio,an communi : ſi ſcripſit emptionem in libro, cuius proœmio dicatur iſte eſt liber computorum & rationum communium inter me & fratrem meum,quod per hoc cenſeatur emiſſe communi nomine.

LEX IIII.

1 SI patruus.†Iſta eſt bona lex:& famoſa.& quo
tidie contingens de facto.ſecundū
Bartol.qui eam vtiliter legit : licet docto. qui fuerunt
ante eum,nullum bonum verbum hic dicant. ſecun
dùm eum Bald. in recitando ipſum ſupplet dicta ſua in multis.
hoc dicit.Res empta per vnum ex ſocijs habentibus bona com
munia ſuo proprio nomine , non eſt communis : ſed propria
ipſius ementis : licet fuerit empta de pecunia communi , vel
pecunia propria redacta ex vendi.re.communium.ideo non te
netur eam communicare : niſi eſſent ſocij conuentionales om
nium bonorum : ſed ſolùm tenetur refundere partem pecuniæ
contingentem alterum ſocium. hoc dicit. Gloſſa ſuper verbo
[bonis.]exemplificat textū,duobus modis.dum dicit.[ex com
munibus bonis.] primò quòd pecunia ex qua fuit empta, erat
communis:& tempore mortis patris erat in communi.Secundò
quòd erat propria ipſius patrui,tamen redacta per eum ex ven
ditio.rerum communium.puta fructuum.dicit enim gloſ.quòd
illa non eſt communis. ſed propria ipſius vendentis. per l.qui
vas.§.fina.ff. de fur. vbi pretium redactum per furem ex vendi
tione rei furtiuæ non eſt furtiuum,quia non eſt illius domini cu
ius erat res.quia tunc eſſet furtiuum:ſed eſt proprium.& in pro
pria re non poteſt committi furtum.& hoc ideo, quia illa vendi
tio fuit facta ſuo nomine.non nomine domini : & ideo illud quod
dicit glo.hic intellige verum.quando ille patruus vendidit res
vel fructus ſuo proprio nomine: & ſic tanquam ſuam, vel ſuos
ſi verò nō tanquam ſuam, vel tanquam communem, videretur
vēdere cōmuni nomine.vt no.ſ.titu.ij.l.in familiæ:& ſic eſſet pe
cunia cōmunis.Item dicit gloſ.quod maius dubiū erat in primo ca
ſu,quando de pecunia cōi.quā in ſecundo,quādo de pecunia pro
pria nō redacta ex ven. rerū cōmuniū: nam tūc ſine dubio eſſet
2 ſua.†Pro declaratione vltimæ glo.oppo.extra glo.quod imò in pri
mo caſu,qn̄ de pecunia cōi res illa debeat eſſe cōis.vt l.curator.
arbitrium tut.& no.in l.ij.qn̄ ex facto tutoris.Solu.ſecundū glo.
illud procederet ſi tu nepos eſſes minor xxv. annis. nam tūc res
empta de pecunia tua eſſet tua , ſi velles : ergo ſi de pecunia cōi
tota eſſet communis per illam l.ſed hoc debet intelligi quia erat
maior.Breuiter primum dictum glo.procederet & eſſet verum
quando iſte patruus eſſet tutor,vel curator tuus. & tunc eſt ve
rum quod ſi de tua pecunia rem emeret.etiam ſuo nomine, no
eſſet tua ; & ſi de communi , eſſet communis. priuilegio mino
ris ætatis.

ris ætatis. & rõne officij tutę. vel curę: ſicut ex priuilegio militię.
vt l. ſi (vt proponis) ſuprà de rei vẽ. Sed ſi patruus tuus non eſſet
tutor, vel curator tuus. licet tu eſſes minor, res empta de pecunia
tua vel communi non eſſet tua, nec cõis: niſi in ſubſidium. vt in
l. ſiliæ. ff. de ſol. † Vltimò ad abbreuiandũ dicta Bar. & Bal. quæ
ſunt in hac l. dic ꝙ iſta l. in eo q̃ dicit rẽ iſtã emptã de pecunia
communi nõ eſſe communẽ: ſed ꝓpriam ementis. ꝓcedit tribus
cõcurrentibus. Primò ꝙ iſte patruus emerit ſuo ꝓprio nomine:
& hoc poteſt ꝓbari ex inſpectione inſtrumenti, vel ex inſpectio
ne proprij libri. ſi autẽ emiſſet cõi noĩe, tunc ſecuta ratihabitione
nepotis eſſet communis: ſicut ſi fuiſſet empta nomine nepotis,
dũtaxat eſſet ipſius: non ſolùm ſi de pecunia ipſius nepotis, vel
de cõi, ſed etiã ſi de propria ipſius patrui. licet pecunia ſit ſibi re
ſtituẽda per l. ſi ego. cũ ibi no. ff. de nego. geſt. & l. ij. ȷ. ſi quis alte
ri vel ſibi. & ſi præceſsiſſet mãdatũ, ſtatim ꝙ eſſet empta tradita,
eſſet cõis. l. per procu. ȷ. de acqui. poſ. Quinimò iſto caſu qñ præ
ceſſiſſet mãdatũ, etiã ſi emiſſet ſuo proprio nomine, teneretur eã
communicare: licet pecunia eſſet propria, poſtquã ſuſcepit man
datum: & poſſet compelli actione mandati. l. ſi ita quis. §. Seio. de
ver. obli. & l. res ex mandato. de acqui. re. do. & l. iiij. §. ſi ab igno
4 to. ff. de manu. † Et per prædicta dicit Bar. cum ſemel accidiſſet
ſibi iſte caſus, ꝙ cum vnus de fratribus habentibus bona cõia
emiſſet quaſdam res, & eſſet dubiũ quo nomine videretur emiſ-
ſe an proprio, an cõi nomine, fecit ſibi oſtendi librũ in quo erat
ſcripta emptio, & in procœmio dicebaẽ iſte eſt liber cõputatorũ
& rationũ cõmuniũ inter me & fratrẽ meũ: vnde per hoc dixit
ꝙ cenſebaẽ emiſſe cõi nomine: in dubio autẽ ceſſante omni alia
præſumptione cenſeẽ emiſſe ꝓprio noĩe. arg. in l. & magis. ff. de
ſolu. ſi nõ erat tutor, vel curator, vel procurator. Secundò requi-
ritur vt ꝓcedat iſta l. ꝙ iſte patruus nõ ſit tutor vel curator iſtius
nepotis: aliàs dic vt s. dixi. quia de pecunia nepotis etiã ſi ꝓprio
nomine emiſſet, eſſet nepotis. & ſi de cõi, eſſet cõis. ſi aũt de pro-
pria, tunc aut redacta ex bonis cõmunibus. & idẽ. Aut aliunde
acquiſita, & eſſet ꝓpria ipſius patrui. Tertiũ & vltimũ ꝙ requiri
tur eſt. ꝙ nõ eſſet ſocius oĩm bonorũ: & ſic erat ſocietas incidẽs:
quia habebant bona cõia: non autẽ conuentionalia: q̃a tũc etiam
ſi ꝓprio noĩe emiſſet, licet eſſent propria, teneẽ tamẽ iudicio ſo-
cietatis & actione ꝓ ſocio ipſam cõicare: vt l. ſi quis ſocietatẽ. ff.
pro ſocio: ſicut ſuprà dixi qñ præceſsit mandatũ de emẽdo. qñ aũt
erant ſocij oĩm bonorũ, ſi apparet de cõtractu ſocietatis, cla-
rũ eſt. Si nõ apparet, videreẽ tacitè cõtracta: ſi omnia lucra quæ
cuilibet eorũ obueniebãt ponebant in cõi, & erant ambo maio-
res: ſecus ſi alter minor, qui non poſſet cõtrahere expreſsè: vnde
nõ videreẽ cõtrahere tacitè. Itẽ ſecus ſi vnus tantũ lucrareẽ alte-
ri quod ꝓſequereẽ vt plenè no. per Bar. in l. Titiũ & mæuiũ. §. alte
rũ. ff. de admi. tu. Si verò ſocietas nõ eſſet oĩm bonorũ, ſed alicu-
ius negotiationis: tũc ſi res empta pertineret ad talẽ negotiatio-
nem idẽ eſſet: aliàs ſecus: vt ſi habebat ſocietatẽ emendarũ & vẽ
dendarũ merciũ, & inde emiſſet merces: ſecus ſi nõ haberet: vt ſi
vnus de pecunia cõi apothecæ emeret prædiũ, quia eſſet ſuũ: &
non tenetur communicare, ſed pecuniam pro parte refundere.

1 *Inſtrumenta communia debent eſſe penes antiquiorem & digniorem.*

LEX V.

1 DE inſtrumentis. † Penes quẽ debeant eſſe
inſtrumẽta cõia, * pertinet
ad iudicẽ ꝓuidere. h. d. Et dicit q̃ penes † antiquiorẽ,
& digniorẽ. vt ff. de fide inſtru. l. ij. præſtita cautione ꝑ
eum de oſtendendis originalibus cùm opus fuerit. & data copia
alteri vt s. de eden. l. procurator. & hic in glo. fina.

1 *Conditio in qua quis iurauerit ſe nullum dolum commiſiſſe, habet in ſe aliam tacitã conditionem, ſcilicet ſi uerum ſit quòd iuratum fuerit.*

2 *Admiſſus poſt concluſionem in cauſa ad probandum per teſtes, ſi iurauerit eos de nouo ad eius notitiam perueniſſe, & quòd ante concluſionem in cauſa nullam habuit notitiam de ipſis, & fuerunt teſtes examinati, & poſtea ex depoſitione apparet quod imò habuit notitiam: an ualebit eorum depoſitio?*

4 *Conditio iuriſiurandi ſiue ſit de præterito, ſiue de futuro, non remittitur in contractibus: ſed in ultimis uoluntatibus, ſi eſt de futuro, remittitur per prætorem, non de iure ciuili.*

LEX VI.

1 SI cum patruo. † Diuiſio facta ſub conditio
ne iuriſiurandi, non præſtito
ſacramento, non ſortitur effectum: tanquam deficien-
2 te conditione. hoc dicit. † In glo. ſecunda. in princi. ibi.
[dicam non ſtari placitis.] illa ergo condõ. a
ſi iurauerit ſe nullum dolũ commiſiſſe, ha-
bet in aliam tacitã cõditionem. ſcilicet & ſi
verum ſit ꝙ iuratũ fuerit: & ſic requiritur
3 cõcurſus vtriuſq;. ſecundũ iſtã glo. † Quæ
facit ad vnam quæſtionẽ, quã nunc habeo
de facto. iudex vel arbitri poſt cõcluſionẽ
in cauſa admiſerunt vnam partẽ ad probã-
dum per teſtes, quos dicebat de nouo reꝑ-
tos, & de nouo ad ſui notitiam perueniſſe,
ſub conditione ſi hoc iurauerit. ille iurauit ꝙ ante concluſionẽ
nullã habuit notitiam de ipſis, & fuerunt teſtes examinati, po-
ſtea ex depoſitione apparet ꝙ imò habuit notitiam: quæritur an
valebit depoſitio eorum? iſta gl. facit quod non: quia illa condi-
tio ſi iurauerit de nouo ad ſui notitiam ꝑueniſſe, habet in ſe aliã
tacitã. i. & verum ſit. ideo ſi reperitur factum, tãquã defectũ vna
cõditio, non videẽ valere vt l. ſi hæredi plures. ff. de condi. inſti.
Cõſtat enĩ ꝙ qñ aliq̃s admittiẽ ad aliquẽ actũ per iudicẽ, ſub ta-
li exceptione vel cõditione ſi reperiẽ cõtrariũ, nõ valet actus. iu
xta no. per Bar. in l. prætor. circa prin. ff. de dã. infec. Pe. tñ nõ te-
net iſtã gl. in terminis in quibus loquitur per. ll. quas glo. allegat
in cõtrarium. i. l. ij. ȷ. de re. cre. & ff. de iureiu. l. ȷ. & ij. Sed certè ibi
loquiẽ de iuramẽto deciſiuo: ꝙ deferẽ ad finiẽdũ litẽ. vñ ſufficit
ꝙ præſtitũ ſit iuramẽtũ, vt lis decidaẽ. nec quæriẽ de ꝑiurio quã-
tũ ad reſuſcitãdũ litẽ: ſed hoc non fuit iuramentũ deciſiuũ: quia
nepotes non aſſerebant certò dolũ fuiſſe cõmiſſum: ſed dubita-
bãt an eſſet cõmiſſus vel non. ideo voluerunt iurare antequam
cõſentirent diuiſioni, ſed ſi certò hoc dixiſſent: & patruus negaſ-
ſet: & ſuper hoc fuiſſet delatũ iuramẽtũ, & ille iuraſſet ſe nõ cõ-
miſſe, nõ quæriẽ poſtea de periurio per illas leges: ſed ſolũ deum
habebit vltorẽ. Tene menti ꝙ in ſimili habetur in l. quæ ſub con-
ditione. §. quoties. ff. de condi. inſti. vbi licet remittatur iuramen-
tum, nõ tñ remittitur onus comprehenſum in iuramento. vnde
ſi legatũ, fuit tibi factũ ſub cõditione ſi iuraueris te facturũ mo-
numẽtũ: licet nõ tenearis iurare, quia talis cõditio reijcitur in vl-
timis voluntatibus. vt hic in gl. tñ debes monumẽtũ facere: ergo
illa cõditio ſi iuraueris facturũ, habet in ſe aliam tacitam: ſcilicet
& quod facies. & hoc propter religionẽ iuramẽti. quia debet q̃s
iurare verũ, & non falſum: ſi eſt de præterito. & ſi de futuro: de-
4 bet iurare, & facere, ꝙ iurauit. † In gl. ibi. [vel refert.] Iunge am-
bas iſtas ſo. & dic ꝙ conditio iuſiurandi ſiue ſit de pręterito, ſiue
de futuro, non remittitur in contractibus. in vltimis verò vo-
luntatibus quidem ſi de futuro, remittitur per prætorem. non
de iure ciuili. vt in l. allega. in gloſſ. & l. facta. §. ſi in danda. ff. ad
trebelli.

> a Inſtrumẽta cõia. q̃ dicãtur inſtrumenta cõia. vide gl. in c. ȷ. & ꝓba. Docto in c. G. perpetu⁹. de fide inſtru. Et quot modis inſtrumẽta dicantur cõia. vide Spe. tit. de inſtru. edi. in §. nunc videndum. verſ. ex præmiſsis.

2 *Si duo fratres diuidant fundum, cuius partem pro indiuiſo unus ex eis obligauerat: an remaneat obligatio in illa re quæ obuenit in parte obligata, & ſi eam uendiderat, & non tradidit, qualiter teneatur?*

3 *Si unus ex fratribus ſciens rem quæ ei obuenit in partem eſſe alteri obligatam, & euincatur, an poterit agere ſaltem ad precium rei euictæ.*

LEX. VII.

1 SI fratres. † Si res quæ venit in partẽ vni ex diui-
ſione, vel eius pars euincatur facto alte-
rius, poteſt contra illum agi de euictione: niſi ſcienter
illã rẽ receperit. & ſibi de euictione nõ cauit, vel per
ſtipulationem, vel per pactum: aliàs agere poteſt ex ſtipulatio-
2 ne, vel præſcriptis verbis. h. d. † In tex. ibi. [in quibus obligatio-
tantum conſtitit.] licet ergo obligauerit totum fundum quẽ ha-
bebatis communem pro indiuiſo: non tamẽ tenuit obligatio ni-
ſi in parte ipſorum. vt s. ti. ȷ. in l. ij. peruenit ergo portio ipſorum
ad te ex diuiſione, cum ſua cauſa obligationis realis: ideo potuit
nobis per hypothecariam aduocari. vt l. ſi conſenſit. §. fina. ff. qui
mo. pig. vel hypo. ſo. Sed contra imò videtur quod poſtquam il-
le fundus peruenit ad nos in partem, & alter fundus peruenit ad
illos quod obligatio extinguatur pro illa parte, & trãsferatur in
fundum qui viuca. illis in diuiſionem per. l. Iulianus. §. Idẽ Cel-
ſus. ff. de act. emp. Sol. ibi loquitur in obligatione perſonali, quæ
remanet in his quæ euenerunt in partem ei qui ſe obligauit: &
extinguitur quò ad partẽ quæ venit alteri ex diuiſione. hic loqui
tur in obligatione reali: quæ ſequitur ipſam rem, circa quam vi-
de ꝙ no. Bar. in l. ſi q̃ fundũ. ff. de vſufr. leg. Vel dic ꝙ ẽt in obli-

gatione perſonali qñ ſunt res diuerſæ,non remanet in illa re quę euenit in partem obligato. ſi enim habemus cões duos fundos pro indiuiſo,& tu vendis vnum, & poſtea in diuiſione antequã tradas ille venit mihi in partẽ:& alter nõ venditus venit in partẽ tibi,remanes obligatus ad tradendũ quẽ vendidiſti, non aũt illũ qui in partẽ tibi euenit,& ſi nõ tradis, quia nec potes, teneris ad æſtimationẽ illius qui põt eſſe maior,vel ratione affectionis, vel alia cauſa quã illius quæ euenit tibi. Sed ſi loquimur de eadẽ re, vt quia vendidiſti partem quã habebas in fundo cõi, & poſtea illum fundum diuidimus per regiones. obligatio qua teneris ad tradendũ,remanet in illa ſola parte quæ tibi euenit.& extinguitur quó ad illã partẽ quæ euenit mihi.& ita loquiť.§.idẽ. Celſus: quia iſta eſt obligatio perſonalis:& ſic emptor teneť recipere illã tantũ partẽ:ſed ſi obligaſſes partẽ tuã quã habebas pro indiuiſo, & poſtea diuidimus per regiones, obligatio realis remanet etiã in parte quæ euenit mihi. cũ partẽ illius habeã à te,qui habebas partẽ in quolibet ceſpite terræ,& partem habebas à me.vnde in illa quã habeo à te remanet obligatio realis. & iſte eſt caſus in l. ſi conſenſit.§.fi.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſolui.& etiam hic proba
5 tur.†In tex.ibi.[nam ſi fundi ſcientes obligationem &c.] an autem hoc caſu poſsit agi ſaltẽ ad pretiũ rei euictæ:licet non poſsit agi ad intereſſe? dic vt ſ.titu.ij.l.ſi.familiæ erciſ.per glo. Itẽ iſta l. loquiť quando euinciť facto alterius ſocij cũ quo erat cõis.Idẽ ſi ex alia cauſa.qa fortè tertius habebat ibi partẽ,& hoc quia erant res diuerſæ.vt d.l.ſi familię.ſed ſi eſſet vnus fundus,ſi euincatur portio quæ euenit vni non ex facto alterius ſocij non poſſet agi de euictione ſecundùm Guli.de Cu.vt dixi in d.l.ſi familiæ.niſi quando euinceretur facto alterius ſocij.per rationẽ quã ibi dixi.

LEX VIII.

1 SI inter vos.†Si poſt diuiſionẽ peruentũ eſt ad traditionẽ. diciť diuiſio pfecta. & ſic per alterũ (altero inuito) nõ debet retractari.hoc dicit.intellige niſi rõne doli alterius partis, vel enormis læſionis.vt ſ.eo.l.iij.& etiã nõ enormis læſionis, ſed rõne minoris ætatis.vt l.pe.ſ.titu.j.ſed ſi nõ eſſet peruentũ ad traditionẽ ex ſolo pacto diuiſionis certo modo fiendæ,non eſſet diuiſio perfecta. ſed ſi alter ſit in poſſeſsionis, non poteſt ex illo pacto agi vt perficiatur. ſed bene poſſet excipi.& excipiens eſſet in poſſeſsione.vt l.diuiſionis placitum.ff.de pactis.

LEX IX.

1 FAmiliæ.†Poſt interitum rei communis nõ poteſt agi iudicio diuiſorio ad diuidẽdũ id quod non erat in rerum natura. hoc dicit. ſed propter acceſsiones & alia poſſet agi.vt in gl.facit l.vuiq;. ff.de rei vendi.&c.

LEX X.

1 SCriptura.† Verbis teſtatoris enunciatiuis nõ ſtať nec crediť:ſi contrariũ apparet. h.d.facit l.verba.j. de teſt. niſi quãdo teſtator iurauit, & de pręiudicio dũtaxat hæredis quæritur.vt j.de p ba.l.rationes.& authẽ.quod obtinet.Et pone caſum quod teſtator plures hæredes inſtituit æqualiter,putà tres:poſtea verò bona diuiſit inter eos, & ſecundùm illam diuiſionem duobus euenit vltra tertiam partem pro quolibet.omiſit tamen quædam diuidere:tñ in teſtõ dicit ſe omnia diuiſiſſe:mox repertis alijs volebat alter q̃ æqualiter diuiderenť poſtquam ęqualiter erant inſtituti:illi duo volebant quod diuiderẽtur ad ſimilitudinẽ aliorum diuiſorũ.vt ſic ad eos deueniat vltra tertiam partẽ pro quolibet: poſtquã teſtator dixerat ſe omnia diuiſiſſe:quaſi per hoc videať voluiſſe qđ etiã illa de quibus nullam mentionẽ fecerat,etiã eodẽ modo diuiderenť.contrariũ eſt verũ.& ſic põt alter perquirere pro non diuiſis,& petere q̃ cõmuniter diuidantur: verba etiã illa non fuerunt diſpoſitiua : ſed enunciatiua. quibus non ſtatur apparente contrario.

LEX XI.

1 POſſeſsionum.† Officium iudicis in bonis diuidẽdis eſſe debet vt vna familia ſeruorum ad inuicem ſe attinentium non diuidatur,ſed integra vni adiudicetur.ne inducatur dura ſeparatio.hoc dicit.

2 *Licet actio de dote profectitia ſit communis inter patrem & filiam,exercitium tamen eſt ipſius patris,& ſolu.matri.poteſt pater dotem recuperare & confunditur in alio patrimonio.*

3 *Filia dotata veniens ad ſucceſſionem patris cum alijs fratribus,debet hodie dotẽ conferre.*

4 *Dos recuperata ſi erat maior quàm dos alterius nuptæ,puta mille,& illa nupta non habebat niſi quingenta.& inſtituatur unà cum extraneo, an illa uidua rehabebit ante partẽ mille,an ſolũ quingenta.& quid ſi altera filia nullã dotẽ habeat? & ma.*

5 *Quid ſi dos recuperata erat minor,quia quingenta : & dos alterius maior, quia mille, an iſta uidua recuperabit mille,ut ſit æqualis cum ſorore?*

6 *Si dos fuit data à matre,uel auo materno.& ad eum uel eam reuerſa,quia fuit ſtipulatus ſibi reddi,an habebunt locum dicta in iſta lege?*

7 *Si pater fuit ſtipulatus ſibi dotẽ reſtitui,& moriatur antequam eam recuperet,an iſta ſtipulatio inter omnes hæredes diuidatur pro hæreditarijs portionibus,an tranſibit ad illam ſolam filiam uiduam?*

LEX XII.

1 ILlud æquitatis.† Lex iſta eſt ſingularis. nec alibi habetur in corpore iuris. & eſt l.noua. quia hæc quæ hic dicuntur non erant de iure veteri. & hoc dicit. Dos & donatio propter nuptias à patre profecta,& ad eum reuerſa, debet eſſe præcipua illius filij vel filiæ pro quo vel pro qua data fuerit: extraneis inſtitutis cũ illo vel illa ſed inſtitutis filijs debet ita demum ad eundẽ redire,qñ alij ſimile lucrũ haberẽt nõ diuidendũ:alias diuidiť inter oẽs:h.d. Vel ſic dos à patre profecta,& ad eum reuerſa,venit inter liberos diuidenda:niſi ratio inęqualitatis aliud inducat,ſed cum hærede extraneo non diuiditur ſed ad ipſos liberos pro quibus data fuerat,reuertitur.h.d.Iaco.But. Et diuiditur in tres partes : quia primò formatur implicata quæſtio. vſq; ibi. [tunc filius.] Secundò ponitur reſponſio cum diſtinctione plurium caſuum.vſq; ibi. [ea igitur.] Tertiò ponitur extenſio.vſq; dictũ fuerat in patre,locum habeat in alijs aſcẽdẽtibus per lineã
2 paternã,vel maternã:quod eſt ſingulare.venio ad caſum.†Præmitte ad euidentiam,q̃ licet actio de dote profectitia ſit communis inter patrẽ & filiam.l.ij.§.quod ſi in patris.ff.ſo.ma.exercitium eſt tamen ipſius patris:& ideo ſoluto matrimonio pater põt dotem recuperare.Si ergo ſoluatur morte generi,& eam pater recuperauerit,illa dos cõfunditur in aljo patrimonio patris, & venit diuidenda inter eius hæredes æqualiter : nec eſt præcipuè illi filiæ pro qua fuit ſibi data:imò ſi vult ſe remaritare de nouo,de
3 bet ſe dotare de parte ſuæ hæreditatis: non de communi.† Item præmitte quod de iure veteri:& etiam tempore huius l.facto teſtamento dos quę non erat recuperata à patre,quia matrimonium quod conſtabat non conferebatur per filiam:licet veniret æqualiter ad ſucceſsionem cum fratribus:ſed erat ſua præcipua:& nihilominus vltra illam debebat habere portionem hęreditariam qua fuerat inſtituta.& ſic erat melioris conditionis quã alij: licet hodie per auť.ex teſtamento.j.de colla.q̃ etiam facto teſtamento & filia inſtituta cum alijs debeat conferre:niſi dictũ fuerit per teſtatorem. Et ex hoc ſequebatur deciſio talis caſus,q̃ pater habebat duas filias, & ambas maritauerat, & pro qualibet dederat mille in dotẽ, poſtea mortuo marito vnius recuperauit dotem vnà cum filia,vel ex ſtipulatione,ſi fuerat ſtipulatus vel ex l.ſi nõ fuerat ſtipulatus. propter id quod ſuprà dixi in primo euidentiali:deinde conſtante matrimonio alterius deceſſit condito teſtamento,in quo ambas filias hæredes inſtituit æqualiter, & dos illius viduæ recuperata erat communis inter ipſam & ſororem nuptã:cum quibus veniebat æqualiter diuidenda.dos verò alterius nuptæ erat ſua pręcipua:nec veniebat cõmunicanda vel diuidenda cum ſorore vidua: quia facto teſtamento non tenebatur eam conferre.vt ſ.dixi in ſecundo euidentiali.ex hoc reſultabat inæqualitas inter filias.& ſuſcitabatur materia inuidiæ inter eas.nec erat prouiſum per iura vetera contra hanc inæqualitatem:ſed per iſtam l.ſingularem prouideť.non q̃ nupta conferat.quia fortè maior eſt:& ſua non intereſt conferre:ſed q̃ illa vidua rehabeat ſuam dotem præcipuam:ſicut ſi foret nupta,& ante partem:licet per recuperationem fuiſſet confuſa cum alio patrimonio.& iſta eſt pars caſus qui hic deciditur in ver.[tunc filius vel filia.]ſed ſi vnã maritauerat & dotauerat,alterã nõ deinde recupauerit dotẽ,& mortuus eſt, tũc habet locũ qđ ſ.dixi q̃ iſta dos tãquã cõfuſa cũ alio patrimonio,venit ęqualiter diuidenda cũ alia ſorore nõ nupta.vel p hæreditarijs portionibus,ſi fuiſſent inæqualiter inſtitutę:nec debet illa ante partẽ ipſam recipere qa nulla hic reſultat inęqualitas,poſtquã altera nullam habebat dotẽ:& iſte eſt ſecũdus caſus.qui deciditť in ver.[ſi nautẽ nulla.] Sed pone q̃ nõ habebat niſi vnã filiã,& ipſam maritauerat & dotauerat,

tauerat,& poſtea dotem recuperauerat,deinde veniens ad mor
teſſ,inſtituit ipſam in dimidia,& fratrem ipſius teſtatoris in al-
tera dimidia:ille fratervult ꝙ omnia bona æqualiter diuidãtur.
filia verò vult trahere dotem ſuam præcipuam,& cætera æqua-
liter diuidere:ille frater contradicit.quia ipſe nullum auantagiũ
habet ante partem.vnde nec filia debet habere.ar.caſus.§.proxi-
mè dicti.qñ eſſet inſtituta filia non nupta,quæ non habebat do-
tem.Imperator determinat pro filia poſtquã ſuccedit cum extra
neo.non cum fratribus,vel ſororibus.& eſt caſus ſingularis qui
determinatur in ver.[ſinautem extranei.] †Sed pone quartò cir
4 ca primum caſum ꝙ dos recuperata erat maior quam dos alte-
rius nuptæ:puta mille.& illa nupta non habebat niſi quingenta,
an vidua rehabebit ante partem mille? certè non:ſed quingenta.
& alia quingenta diuidentur æqualiter.& iſte eſt quartus caſus
5 in ver.[ſi tamẽ minus &c.] †Sed pone quintò econuerſo quod
dos recuperata erat minor:quia quingenta , dos alterius maior,
quia mille:an iſta vidua recuperabit mille.vt ſit æqualis cum ſo
rore? certè non:ſed quingenta tantum quæ fuerunt recuperata.
& altera habebit ſuam dotem prçcipuam ante partem.& iſte eſt
quintus caſus in ver.[Illo proculdubio.] nec tenebitur eam cõ-
ferre.& quę dicta ſunt in filia quo ad dotem.locũ habent in filio
quo ad donationem propter nuptias datam à patre,& recupera
tam.Item quod eſt dictum in dote data à patre,locum habet etiã
in dote data ab extraneo contemplatione patris. quia etiam illa
6 eſt profectitia.†Sed vltimò quæritur.quid ſi fuit data à matre,
vel auo materno? & ad eum vel eam reuerſa,quia fuit ſtipulata
ſibi reddi:alias non reuerteretur ad eum:quia tunc ferretur dota
ta,ſed ad ipſam filiam.l.j.§.accedat j.de rei vxo.act.an habebunt
locum prædicta,ſi erat alia filia pro qua mater dederat dotẽ? Rñ
detur ꝙ ſic:& idẽ in auo paterno,vel proauo , vel auia paterna.
ꝙ eſt ſingulare ſecundũ Bal.& iſte eſt caſus vltimus huius.l. ſin
7 gularis valde.†Sed pone extra tex.quod pater fuerat ſtipulatus
ſibi dotem reſtitui:ſed antequam dotem recuperaret mortuus
eſt,an propter iſtam ſtipulationem inter omnes hæredes diuide
tur pro hæreditarijs portionibus:an autem tranſibit ad illam ſo-
lam filiam viduam,vt ſic illa dotem recuperare poſsit? Iſta quæ-
ſtio formatur in l.j.§.videamus.j.de rei vxo. acti. Conſtat enim
ꝙ ſi ſtipulatio nõ interueniſſet morte patris antequam dos eſſet
recuperata,actio de dote conſolidaretur in ipſam filiam:etiam ſi
pater pro ſe obtinuiſſet ſententiam.& non exegiſſet dotem. vt l.
ſi marito.§.fi.ff.ſol. ma.an ergo ſtipulatio facit ceſſare hanc con-
ſolidationem,ſicut faceret ceſſare exactio? longa fuit dubitatio
antiquorum.Bar.examinat in l.poſt dotem.ſol.ma.ff.Et dicit eſ
ſe diſtinguẽda tria tempora.ſ.ffõrum,ſeu veterum iurium.& ſe-
cundum illa talis ſtipulatio faciebat ceſſari conſolidationem,qa
per eam pater ſibi ſoli appropriauerat actionem:in tantum ꝙ fi-
lia nullam habebat communionẽ:& dicit hoc probari per l.j.§.j.
ff.de col.dot.Secundũ tempus fuit huius l.ſecundũ ꝙ ipſe deter
minat ꝙ cũ exactio dotis nõ faciat ceſſare conſolidationẽ:qa fi-
lia debet retrahere dotẽ exactã ſicut ſi exacta nõ fuiſſet, qñ erat
alia ſoror:q̃ ſimilẽ dotẽ habeat,ſimilr̃ nec ſtipulatio facit ceſſare
cõſolidationẽ.imò actio cõpetẽs ex iſta ſtipulatiõe nõ deſcẽdet
in oẽs hæredes:ſed in filiã tãtũ ꝑ iſtã.l.eo caſu quo dotẽ recupe-
ratã debebat habere prçcipuã.nõ aliter:ſed tũc diuidet̃ inter hę-
redes.Eſt tertiũ tẽpus auth.ſed qm̃ ius j.de rei vxo.ac.ſecũdũ ꝙ
pater hodie nõ recuperat ſimpliciter,ſed cũ onere dãdi ꝓ eadẽ fi
lia in ſecũdo mr̃imonio:& ſic dos recuperata nõ cõfundit̃ cũ a-
lio p̃rimonio.iõ videt̃ ꝙ indiſtinctẽ cõſolidet̃ in ipſam filiã: etiã
ſi ſint alij filij,vel filię q̃ nõ habebãt ſimilẽ dotẽ , vel donationẽ
ꝓpter nuptias:quæ oĩa plenè examina ꝑ eũ in d.l.poſt dotẽ.in fi.
& facit magnũ feſtũ de iſta.l. Quærit̃ hic primò extra gl.quid ſi
iſte pater deceſsiſſet inteſtatus,qd erit in primo caſu huius.l. qñ
erat alia ſoror nupta,q̃ habebat dotẽ? Rñdeo tũc ceſſaret diſpoſi
tio huius legis:qa filia nupta tenet̃ cõferre dotẽ ſuã.ergo filia nõ
detrahet ſuã ante partem.quia ceſſat inæqualitas:& hoc videtur
ſentire litera in ver.[ſinautẽ.]in fi.dũ dicit.[& hæc qdẽ, ſi inter
fratres patris elogiũ cõpoſitũ ſit.]quaſi dicat ſi nullũ cõpoſitũ.
In cõtrariũ facit.qm̃ adhuc inæqualitas remanet:qa quouſq; cõ-
ſtat matrimoniũ ſororis,iſta vidua de dote ſororis nihil habet:li-
cet ſperet habere ſo.ma.& tñ filia nupta ſtatim habet partẽ de do
te viduæ:ſed hoc contingit propter caſus cõtingẽtiã.Nam & in
ver.[Illo proculdubio.]eſt dare inæqualitatem.& tamen tolera
tur.quia vltra terminos huius l.egredi non debemus.Item quæ-
ritur pro declaratione glo.quæ eſt in ver.[Sinautem extranei.]
ſuper ver.[omnimodo.]de tribus.primò quid vult dicere litera.
ꝙ quando filia vidua eſt inſtituta cum extraneis,omnino habe-
bat præcipuam ſuam dotem.quidam(quos refert glo.)intelligũt
tex.quando iſta filia vidua eſt inſtituta cũ extraneo.vel etiam cũ
alio filio,vel ſorore,quę nullam dotem habebat:& tunc propter
mixturam extranei debeat rehabere ſuam dotem præcipuam,li
cet ſi extraneus non eſſet inſtitutus,nõ rehaberet.vt in ver.[Sin
autẽ nihil.]& ſic inſtitutio extranei nocebit alteri filiæ, quæ nul
lam dotẽ habet glo.nõ approbat:quia hoc eſt inconueniẽs: ideo
intelligit glo.qñ eſt inſtituta cũ ſolo extraneo.& dicit ꝙ vult di-
cere ꝙ licet extraneus nihil habeat vltra ſuam partẽ hęreditatis,
filia oĩno nihil habebit:quia priuilegiũ huius l. bene cõpetit ſibi
indiſtinctè contra extraneũ:non cõtra fratrẽ,vel ſororem.† Sed 8
tunc quærit̃.qd ſi eſt inſtituta vnà cũ extraneo,& cũ alia ſorore,
quæ nullam dotẽ habet? glo.rñdet totum econuerſo,ad id quod
primi dicebant.ſ.ꝙ iſti extraneo proderit inſtitutio alterius filię.
& habetur perinde ac ſi viduam cum altera non nupta dũtaxat
inſtituiſſet.vt ſic vidua non detrahat ſuam dotem,nec habeat lo
cum iſte ver.[Sinautem extranei.] & ſic inſtitutio alterius filiæ
proderit extraneo:quia ſi nõ fuiſſet altera filia inſtituta,bene de-
traxiſſet aduerſus extraneum,ſed nunc per filiam non detrahit.
facit l.fi.j.ad Tertul.tex.reprobat.hoc arg.l.hac conſultiſsima.§.
ex imperfecto.j.de teſta.vbi inſtitutio filij nõ prodeſt extraneo,
ſi non fuit ſeruata ſolennitas:ſed prodeſt ſoli filio.ad hoc l.fin.ſ.
fami.ercif.dicit hic Cy.quod pro rata detrahet.ſ.aduerſus extra-
neum , & non aduerſus ſororem. & idem dici poteſt ſecundùm
Bal.ſi fuit inſtituta cum duabus alijs ſororibus, quarum vna ha
bebat dotem:altera non,vt detrahat aduerſus habentem,& non
aduerſus non habentem. Tertiò quæritur.an hodie inquantum
loquitur facto teſtamento l.iſta ſit correcta per authen.ex teſta-
mẽto.j.de colla. Rñ.in hoc eſt correcta.quia præſupponit quòd
tunc non fiat colla.quod hodie non eſt verum per illam authen.
ſed eo caſu quo etiam hodie non fieret,quia teſtator ita expreſsè
diſpoſuiſſet:ſtat firma diſpoſitio huius l.quãtum ad hanc perce-
ptionem.Cætera vide hic per Bal.qui examinat hic quaſdã qõ-
nes.quæ tanguntur per Barto.in l.poſt dotem.ſolu.matri.& loq
tur ſatis ſubtiliter,licet eius dicta poſsint probabiliter in quibuſ
dam impugnari:ſed nimis eſſet longum.Non ſunt alia.

Finium regundorum. *Rubrica.*

LEX I.

1 REgionem. †Põt quis in fundo ſuo muta
re terminos antiquos , & po-
nere nouos pro libito voluntatis:& ſi poſtea ali-
quã partẽ vendidit inſpiciuntur noui confines:
nõ veteres.h.d. Et qñ emptor ſciebat mutationẽ:
ſed credebat venditorem non potuiſſe mutare,
quia ſupinè creditur,& erratur:ideo ſibi imputet.Et pone caſum
ꝙ quidam tenebat ſuum fundum diuiſum gratia vberioris cul-
turæ:& vnam partem appellabat certo nomine,quæ continebat
ponamus x.iugera:& alteram partẽ appellabat alio nomine,quę
continet viij.iugera. poſtea mutauit illos terminos , & voluit ꝙ
iſtæ partes eſſent æquales.& ꝙ quælibet cõtineret nouem iuge-
ra, poſtea vendidit illam partem quę prius continebat x.iugera,
non facta aliter mentione de terminis,emptor volebat habere x.
iugera,credens ꝙ venditor non potuiſſet mutare. hic determina
tur contrarium.quia debet habere nouem, inſpectis nouis termi
nis qui potuerũt pro libito volũtatis mutari. facit l. ſi quis duas.
ff.communia prædio.

2 *Si ago rei uendicatione contra te ad fundum terminatum per nomina uicinorum, qui ei cohærebant tempore quo pater meus emit, & tu dicas quod nõ eſt ille de quo loquitur inſtrumentũ,quia nõ habet illas cohærẽtias,quomodo mihi prouideatur?*

LEX II.

1 SVcceſsionum. † Varietate ſucceſſorum &
conſenſu dominorum poſ-
ſunt agrorũ termini mutari.h.d.Barto.Et põt poni in
vno prædio qd' dñs gratia vberioris culturæ tenebat
terminatũ certo mõ, vt in caſu l.præce. quia ſi decedat pluribus
hæredibus relictis,poſſunt terminare alio modo: ſicut etiam ille